

NORGES HØYESTERETT

Den 7. november 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Øie og dommerne Bårdsen og Bergh i

HR-2018-2127-U, (sak nr. 18-162570SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

Even Rennehvammen (advokat Bjørn Solheim)

mot

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (Regjeringsadvokaten
v/advokatfullmektig Lucy Isabelle Klæboe
Furuholmen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse som blant annet hevet ankesak om midlertidig forføyning.
- (2) Ved vedtak 16. februar 2018 besluttet Mattilsynet avvikling av saueholdet hos Even Rennehvammen. Vedtaket ble stadfestet av Mattilsynets hovedkontor 20. mars 2018.
- (3) Rennehvammen begjærte 6. april 2018 midlertidig forføyning med krav om at staten v/Landbruks- og matdepartementet forbys iverksettelse av vedtaket før saken er avgjort ved rettskraftig dom. Ved Kongsberg og Eiker tingretts kjennelse 29. mai 2018 ble begjæringen ikke tatt til følge.
- (4) Rennehvammen anket tingrettens kjennelse 29. juni 2018. I anken ble det også nedlagt påstand om at staten v/Landbruks- og matdepartementet dømmes til å betale erstatning. Staten innga anketilsvar.
- (5) Som følge av at det i anken var opplyst at Mattilsynets vedtak om tvangsavvikling var iverksatt, ba lagmannsretten i brev 17. august 2018 om partenes synspunkter på om Rennehvammen hadde rettslig interesse i å få prøvd anken, jf. tvisteloven § 1-3 andre ledd. Lagmannsretten ba også om statens syn på om erstatningskravet fremsatt i anken måtte avvises. Frist for uttalelse ble satt til 22. august 2018.
- (6) Ved prosesskriv 21. august 2018 ga staten uttrykk for sine synspunkter og opplyste om at alle dyrene som befant seg på gården, var avlivet. Prosesskrivet ble oversendt per e-post til lagmannsretten, uten at advokat Solheim ble oppført i kopifeltet. I e-posten bemerket statens prosessfullmektig at prosesskrivet ble oversendt per post, som følge av at det ikke var

opprettet sak i Aktørportalen. Advokat Solheim innga ikke bemerkninger på vegne av Rennehvammen.

(7) Borgarting lagmannsrett avsa kjennelse 29. august 2018 med slik slutning:

- "1. Anken heves for så vidt gjelder tingrettens kjennelse, slutningens punkt 1.
2. Anken avvises for så vidt gjelder ankende parts krav om erstatning for økonomisk og ikke økonomisk tap.
3. Anken forkastes for så vidt gjelder tingrettens sakskostnadsavgjørelse, slutningens punkt 2.
4. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Even Rennehvammen 8 000 – åttetusen – kroner til staten v/Landbruks- og matdepartementet innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen."

(8) I etterkant av kjennelsen viste det seg at advokat Solheim ikke har hatt tilgang til sakens dokumenter i Aktørportalen fordi saken har vært skjermet. Som følge av dette hadde han ikke mottatt blant annet lagmannsrettens fristbrev 17. august 2018. Dette ble bekreftet av lagmann Nesheim ved e-poster 19. og 20. september 2018.

(9) *Even Rennehvammen* har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Han anfører at kjennelsen må oppheves som følge av brudd på blant annet kontradiksjonsprinsippet ved at dokumenter ble skjermet fra ham. Videre anføres det at han har en rettslig interesse i å anke saken, ettersom det fortsatt er sauer i live. For øvrig er vilkårene for midlertidig forføyning til stede, og tingretten har feilaktig tilkjent staten fulle sakskostnader. Kravet om erstatning frafalles.

(10) Even Rennehvammen har lagt ned slik påstand:

- "1. Borgarting lagmannsretts kjennelse av 29 august 2018 oppheves.
2. Staten v/Landbruks- og matdepartementet pålegges å ikke iverksette avviklingsvedtak for saueholdet til Even Rennehvammen før saken er avgjort ved rettskraftig dom.
3. Staten v/Landbruks- og matdepartementet dømmes til å betale saken omkostninger med tillegg av renter etter loven frem til betaling skjer."

(11) *Staten v/Landbruks- og matdepartementet* har tatt til motmæle og gjort gjeldende at anken må forkastes. Staten er enig i at det foreligger saksbehandlingsfeil, men anfører at det ikke er nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen. Det er vist til at lagmannsretten har tatt høyde for at det kunne være enkelte dyr igjen, uten at dette fikk betydning for spørsmålet om rettslig interesse. For øvrig anføres det at kravet til rettslig interesse ikke er oppfylt, og at tingrettens kjennelse er korrekt.

(12) Staten v/Landbruks- og matdepartementet har lagt ned slik påstand:

- "1. Anken forkastes.
2. Hver av partene bærer egne sakskostnader for Høyesterett."

(13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at det har full kompetanse.

- (14) Den ankende part har ikke hatt tilgang til sakens dokumenter, og det foreligger et klart brudd på retten til kontradiksjon.
- (15) Etter tvisteloven § 30-3, jf. § 29-21 første ledd skal feil ved saksbehandlingen tillegges virkning "hvis det er nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for den avgjørelsen som er anket". Det kontradiktoriske prinsipp er grunnleggende. Etter praksis fra Høyesterett skal det svært lite til før brudd på prinsippet fører til opphevelse – det gjelder i realiteten en presumsjon for at feilen kan ha hatt betydning, jf. HR-2017-2056-U avsnitt 11 med videre henvisninger. Selv om lagmannsretten tok i betraktning muligheten for at det fortsatt var sauer i live, ble den ankende part avskåret fra å kommentere hvilken rettslig betydning dette eventuelt har. Utvalget finner etter dette at lagmannsrettens kjennelse punkt 1, 3 og 4 må oppheves.
- (16) Den ankende part har lagt ned påstand om å bli tilkjent sakskostnader, uten at kravet er spesifisert. Sakskostnader tilkjennes med 10 000 kroner inkludert merverdiavgift. I tillegg kommer rettsgebyr på 6 780 kroner.
- (17) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

1. Lagmannsrettens kjennelse, slutningen punkt 1, 3 og 4, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Landbruks- og matdepartementet til Even Rennehvammen 16 780 – sekstentusensjuhundreogåtti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Riktig utskrift: